

BRONNELYS

Aids Survival Kit (ASK). 2007. *The quickest way to find HIV/AIDS support services in the Cape Metro*. [O].

Beskikbaar: <http://www.askaidsmap.org.za/child.php>

Toegang op 2007/09/07

Allsopp, M. & Thumbadoo, Z. 2005. *Child and youth care in post-apartheid South Africa*. The international Child and Youth Care Network, 43. Paper presented at a conference presented by South Africa's National Association of Child Care Workers (NACCW) in New York. [O].

Beskikbaar: <http://www.cyc-net.org/cyc-online/cycol-0802-allsopp.html>

Toegang op 2005/11/16

Anderson, J. 1997. *Public policy making*. London: Houghton Rifkin Co.

Anderson, W.W. 1989. Maatskaplike welsynsbeleid en strukture. In van Staden, S.M., Van Rooyen, I.J.J., Hugo, E.A.K. & Van Delft, W.F. (Reds.) 1989. *Maatskaplikewerk-opleiding oor sestig jaar*. Hillcrest: Owen Burgess.

Arkava, M.L. & Lane, T.A. 1983. *Beginning social work research*. Boston: Allyn & Bacon.

Atsumi, S. 1997. Japan. In Colton, M. & Williams, M. (Eds.) 1997. *The world of foster care: An international sourcebook of foster care systems*. Illinois: Ashgate Publishing Company.

Babbie, E. 1998. *The practice of social research*. 8th ed. Belmont: Wadsworth Publishing Company.

Babbie, E. 2004. *The practice of social research*. 10th ed. Belmont: Wadsworth Publishing Company.

Babbie, E. & Mouton, J. 1998. *The practice of social research*. Cape Town: Oxford University Press.

Bailey, K.D. 1987. *Methods of social research*. 3rd ed. New York: Free Press.

Barker, R.L. 1991. *The social work dictionary*. 2nd ed. Maryland: National Association of Social Workers Press.

Baron, R.A. & Byrne, D. 2000. *Social psychology*. 9th ed. Boston: Allyn & Bacon.

Bass, E. 2006. *South African showdown: As the epidemic rages, so does the debate over access to treatment*. Global report June 2000. No. 9 [O].

Beskikbaar: <http://www.aegis.com>

Toegang op 2006/08/06

Bates, J., Pugh, R. & Thompson, N. 1997. *Protecting children: Challenges and change*. Belmont: Ashgate Publishing Company.

Behr, A.L. 1988. *Empirical research methods for the human sciences*. 2nd ed. Boston: Butterworth Legal Publishers.

Berliner, L. 2003. *Intervention in sexual abuse*. CARSA, 4(1):12-15.

Berliner, L. & Elliott, D.M. 1996. Sexual abuse of children. In Briere, J., Berliner, L., Bulkley, J.A., Jenny, C. & Reid, T. (Eds.) 1996. *The APSAC Handbook on child maltreatment*. California: SAGE Publications.

Becvar, D.S. & Becvar, R.J. 2000. *Family therapy: A systemic integration*. Boston: Allyn & Bacon.

Bless, C. & Higson-Smith, C. 1995. *Fundamentals of social research methods: An African perspective*. 2nd ed. Lusaka: Juta & Co.

Bloom, J. & Fischer, J.G. 1999. *Evaluating practice: Guidelines for the accountable professional*. 3rd ed. Boston: Allyn & Bacon.

Blumenthal, I. 1994. *Child abuse: A handbook for healthcare practitioners*. Great Britain: JW Arrowsmith Ltd.

Blunden, C. 2005. *'n Bindingsprogram vir verwante enkelouerpleegmoeders en pleegkinders*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (Proefskrif).

Bogdan, R.C. & Taylor, S. 1994. *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Boston: Allyn & Bacon.

Bosman, F.J. & Van Zyl, G.J. 1997. *The law of children and young persons in South Africa*. Cape Town: Butterworth Publishers.

Bowlby, J. 1984. *Attachment and loss*. 2nd ed. New York: The Free Press.

Bowlby, J. 1988. *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. New York: Basic Books.

Britz, L. 2003. *'n Intervensie-model vir die middeljarige kind wat seksueel misbruik is*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (Proefskrif).

Brown, K. & Lynch, M.A. 1999. The experiences of children in public care. *Child abuse review*, 8: 353-356.

Burgess, A.W. 1992. *Child trauma: Issues and research*. New York: Garland Publishing Inc.

Carstens, R.C. 2002. *The social worker as expert witness in cases of child sexual abuse: A professional guide*. Pretoria: University of Pretoria. (MA Dissertation).

Cattanach, A. 1992. *Play therapy with abused children*. Cambridge: Biddles, Guildford & Kings Lynn.

Child Care Act, 1983 (Act 74 of 1983). Notice 1318 of 1983. *Government Gazette*, Vol. 216, No. 8765 (22 June). Pretoria: Government Printer.

Childline South Africa (Grants). 2007. *Parents and caregivers grants*. [O].

Beskikbaar: <http://www.childlinesa.org.za/parentsGrants.htm>

Toegang op 2007/06/05

Children's Act, 2005 (Act 38 of 2005). Notice 610 of 2006. *Government Gazette*, Vol. 492, No. 28944 (19 June). Pretoria: Government Printer.

Clark, R.H. & Clark, J.F. 2001. *The encyclopedia of child abuse*. 2nd ed. New York: Fact on File.

Colton, M. & Williams, M. 1997. The nature of foster care: International trends. *Adoption and fostering*, 21(1):44-49.

Colton, M., Sanders, R. & Williams, M. 2001. *An introduction to working with children: A guide for social workers*. New York: Palgrave.

Compton, B.R. & Galaway, B. 1984. *Social work processes*. Illinois: The Dorsey Press.

Compton, B.R. & Galaway, B. 1994. *Social work processes*. 3rd ed. Illinois: The Dorsey Press.

Compton, B.R. & Galaway, B. 1998. *Social work processes*. 4th ed. Illinois: The Dorsey Press.

Conradie, H. 2004. *Are we failing to deliver the best interest of the child?* Pretoria: University of South Africa.

Corey, M.S. & Corey, G. 2002. *Groups: Process and practice*. 6th ed. Toronto: Brooks/Cole.

Creswell, J.W. 2003. *Research design. Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. 2nd ed. Boston: SAGE Publications.

Cronjé, G. 1996. *Kinders sonder sorg: Hoe ouers hul kinders verwaarloos*. Kaapstad: N.G. Kerk-Uitgewers.

Crosson-Tower, C. 2002. *Understanding child abuse and neglect*. 5th ed. Boston: Allyn & Bacon.

Daro, D. 1988. *Confronting child abuse: Research for effective program design*. New York: The Free Press.

De Bruyn, M. 1984. Maatskaplike werk en pleegsorg ingevolge die Wet op Kindersorg (Nr 74 van 1983). *Maatskaplike Werk/Social Work*, 20(4): 227-235.

De Klerk, H. 1994. *Redes vir mislukte pleegsorgplasinge binne die Ondersteuningsraad vir die tydperk 1990-1994*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (Skripsie).

De Koker, C., De Waal, L. & Vorster, J. 2006. *A profile of social security beneficiaries in South Africa*. June vol 3. [O].

Beskikbaar: <http://www.sassa.gov.za/Documentsandresearch>

Toegang op 2007/06/23

Delport, C.S.L. 2002. Quantitative data collection methods. In De Vos, A.S. (Ed.), Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. 2002. *Research at grass roots: For social sciences and human professions*. 2nd ed. Pretoria: Van Schaik Publishers.

Delport, J. 2007. *Die ontwikkeling en evaluering van 'n maatskaplike groepwerkintervensieprogram in verwante pleegplasinge*. Potchefstroom: Noordwes-Universiteit. (Proefskrif).

De Meillon, N. & Wiechers, E. 1993. Enkele beginsels van ekosistemiese terapie. *Educare*, November 22(1) & (2): 93-105.

Departement van Gesondheid en Welsyn. 1982. *Pleegsorg in Suid-Afrika: 'n Evaluasieondersoek na die praktyk van pleegplasinge ten opsigte van Blankes in Suid-Afrika*. 3de uitgawe. Pretoria: Staatsdrukker.

Departement van Gesondheidsdienste en Welsyn. 1990. *Verslag van die komitee van ondersoek na pleegsorg van kinders*. Pretoria: Staatsdrukker.

Department of Health. 1991. *Patterns and outcomes in child placements*. London: HMSO.

Department of Social Development. 2002. *Annual report 2001/2002*. Pretoria: [sn].

Department of Social Development. 2006. *Foster care strategy*. Pretoria: [sn].

Department of Welfare. 1998. *Information guide for social workers on the practical application of the Child Care Act 74 of 1983, as amended and regulations*. Cape Town: CTP Book Printers (Pty).

Department of Welfare. 1999. *Draft minimum standards on foster care*. Pretoria: [sn].

Desmond, C. 1999. Children's rights – A long way to go. *Indicator South Africa*, 16(4):21-24.

De Vos, A.S. 2002. Scientific theory and professional research. In De Vos, A.S. (Ed.), Strydom, H., Fouché, C.B. & Delpont, C.S.L. 2002. *Research at grass roots: For social sciences and human professions*. 2nd ed. Pretoria: Van Schaik Publishers.

De Vos, A.S. 2005. Intervention research. In De Vos, A.S. (Ed.), Strydom, H., Fouché, C.B. & Delpont, C.S.L. 2005. *Research at grass roots: For social sciences and human professions*. 3rd ed. Pretoria: Van Schaik Publishers.

De Vos, A.S., Schurink, E.M. & Strydom, H. 1998. The nature of research in the caring professions. In De Vos, A.S. (Ed.), Strydom, H., Fouché, C.B., Poggenpoel, M. & Schurink, E.M. 1998. *Research at grass roots: A primer for the caring professions*. Pretoria: Van Schaik Publishers.

DiNitto, D.M. & McNeece, C.A. 1997. *Social work: Issues and opportunities in a challenging profession*. 2nd ed. Boston: Allyn & Bacon.

Downes, C. 1992. *Separation revisited: Adolescents in foster family care*. New York: Ashgate Publishing Company.

Doyle, C. 1994. *Child sexual abuse: A guide for health professionals*. Boston: Chapman & Hall.

Du Bois, B. & Miley, K.K. 1996. *Social work: An empowering profession*. Boston: Allyn & Bacon.

Du Bois, B. & Miley, K.K. 2005. *Social work: An empowering profession*. 5th ed. Boston: Allyn & Bacon.

Du Preez, M.S.E. 1989. Groepwerk as metode in maatskaplike werk. In van Staden, S.M., Van Rooyen, I.J.J., Hugo, E.A.K. & Van Delft, W.F. (Reds.) 1989. *Maatskaplikewerk-opleiding oor sestig jaar*. Hillcrest: Owen Burgess.

Du Preez, M.S.E. 1995. *Maatskaplike groepwerk: Teorie en praktyk*. Johannesburg: Keartland Press.

Engelbrecht, E.L. 1997. *Maatskaplikewerk-hulpverlening aan multi-probleem gesinne*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (MA Verhandeling).

Engelbrecht, J.F.P. 2002. Onderhoud met die Direkteur van die Diakonale Pleegsorghuise van die Nederduitsch Hervormde Kerk. [Transkripsie]. 20 Mei. Pretoria.

Engelbrecht, L.K. 2006. Plumbing the brain drain of South African social workers migrating to the UK: Challenges for social service providers. *Social Work*, 42(2):127-146.

Everett, J.E. 1994. Child foster care. *Encyclopedia of social work* 19: 375-389.

Fahlberg, V.I. 1994. *A child's journey through placement*. Boston: British Agencies for Adoption & Fostering.

Faller, C.L. 1991. *Social work with abused and neglected children*. New York: The Free Press.

Fick, S.P. 1991. 'n *Maatskaplikewerk-ondersoek na die rol en taak van die supervisor op die terrein van pleegsorg*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (MA Verhandeling).

Fick, S.P. 2004. Onderhoud met die Bestuurder van Pleegsorgdienste verbonde aan die Christelike Maatskaplike Raad. [Transkripsie]. 18 November. Pretoria.

Field, T.M. 1991. Assessment of parent-child interactions. In Schaefer, C.E., Gitlin, K. & Sandgrund, A. (Eds.) 1991. *Play diagnosis and assessment*. New York: John Wiley & Sons Inc.

Fitzgerald, J. & Murcer, B. 1982. *Building new families through adoption and fostering*. Oxford: Blackwell.

Forgey, H., Jeffrey, A., Sidiropoulos, E., Smith, C., Corrigan, T., Mophuthing, T., Helman, A., Redpath, J. & Dimant, T. 2000. *South Africa survey 1999-2000*. Johannesburg: Millennium Edition.

Foster parent quotes. 2005. [O].

Beskikbaar: <http://www.njfofostercare.org/path.html>

Toegang op 2005/04/01

Fouché, C.B. 2002. Data collection methods. In De Vos, A.S. (Ed.), Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. 2002. *Research at grass roots: For social sciences and human professions*. 2nd ed. Pretoria: Van Schaik Publishers.

Fouché, C.B. & De Vos, A.S. 2005. Problem formulation. In De Vos, A.S. (Ed.), Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. 2005. *Research at grass roots: For social sciences and human professions*. 3rd ed. Pretoria: Van Schaik Publishers.

Fourie, C. 1999. *Die aanpassing van die kind in pleegsorg: 'n Speltherapeutiese benadering*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (Mini-verhandeling).

Garvin, C.D. & Seabury, B.A. 1984. *Interpersonal practice in social work: Processes and procedure*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Gebel, T.J. 1996. Kinship care and non-relative family foster care: A comparison of caregiver attributes and attitudes. *Child Welfare*, 75(10): 5-18.

Gelles, R. & Strauss, D. 1991. *Violence against children*. Cambridge: Harvard University Press.

Ghetti, S., Alexander, K.W. & Goodman, G.S. 2002. Legal involvement in child sexual abuse cases, consequences and interventions. *International Journal of Law and Psychiatry*. [SI]: Pergamon.

Gibelman, M. 1995. *What social workers do*. Washington: NASW Press.

Gillwald, C. 2002. *Workshop for the Commissioners of Child Welfare*. [O].

Beskikbaar: <http://www.doj.gov.za/speech/6March2002.htm>

Toegang op 2007/02/25

Gitlin-Weiner, K., Sandgrund, A. & Schaefer, C. 2000. *Play diagnosis and assessment*. 2nd ed. New York: John Wiley & Sons Inc.

Gleeson, J.P. 1995. Kinship care and public child welfare: Challenges and opportunities for social work education. *Journal of Social Work Education*, 31(2):182-193.

Goldberg, S. 2000. *Attachment and development*. Oxford: Arnold.

Goldenberg, H & Goldenberg, I. 1996. *Family therapy: An overview*. California: Brooks/Cole Publishing Company.

Goldenberg, H. & Goldenberg, I. 1998. *Counseling today's families*. California: Brooks/Cole Publications.

Goldstein, J., Solnit, A.J., Goldstein, S. & Freud, A. 1996. *The best interest of the child: The least detrimental alternative*. New York: The Free Press.

Government Gazette. 1983. Kyk Child Care Act, 1983 (Act 74 of 1983).

Government Gazette. 1997. Kyk White Paper of Social Welfare.

Government Gazette. 1998. Kyk Regulations under the Child Care Act, 1983 (Act 74 of 1983).

Government Gazette. 2006. Kyk Childrens' Act, 2005 (Act 38 of 2005).

Greif, G.L. & Lynch, A.A 1983. The eco-systems perspective. In Meyer, C.H. (Ed.) 1983. *Clinical social work in the eco-systems perspective*. New York: Columbia University Press.

Grinnell, R.M. 1993. *Social work research and evaluation*. 4th ed. Itasca: Peacock Publishers.

Grinnell, R.M. & Williams, M. 1990. *Research in social work: A primer*. Itasca: Peacock Publishers.

Grobbelaar, S.W.P. & Louw, S. 1990. Ekologie as metafoor vir gemeenskapswerk en gemeenskapontwikkeling. *Die maatskaplikewerk-navorsing-praktisyn*, Junie: 15-22.

Grogan-Kaylor, A. 2000. Who goes into kinship care - The relationship of child and family characteristics to placements into kinship foster care. *Social work research*, 24(3):132-141.

Hart, S.N., Brassard, M.R. & Karlson, H.C. 1996. Psychological maltreatment. In Briere, J., Berliner, L., Bulkley, J.A., Jenny, C. & Reid, T. (Eds.) 1996. *The APSAC Handbook on child maltreatment*. California: SAGE Publications.

Hayes, L. & Pineus, G. 2003. *The child's experience of legal system camperdown*. New South Wales. [O].

Beskikbaar: <http://www.aic.gov.au/publications/proceedings/08hayes.pdf>

Toegang op 2003/07/05

Helfer, R.E. & Kempe, H.L. 1998. *Child abuse and neglect*. Cambridge: Ballinger.

Hendrick, T.E., Bickman, L. & Rog, D.J. 1993. *Applied research design: A practical guide*. London: SAGE Publications.

Hepworth, D.H. & Larson, J. 1982. *Direct social work practice: Theory and skills*. Illinois: The Dorsey Press.

Herbert, M. 1993. *Working with children and the Children Act*. Great Britain: BPS Books.

Hill, M. 1999. *Effective ways of working with children and their families*. London: Jessica Kingsley Publishers.

Hitchcock, S. 2006. Onderhoud met Kommissaris van Kindersorg. [Transkripsie]. 5 Maart. Pretoria.

Hobbs, J.H., Hanks, H.G.T & Wynne, J.H. 1993. *Child abuse and neglect: A clinical handbook*. London: Longman Group.

Hobbs, J.H. & Wynne, J.M. 1996. *Physical signs of child abuse*. New South Wales: J.B. Saunders Company (Ltd).

Hobday, A. & Lee, K. 1994. Emotional and behavioural responses of children placed for adoption - What medical advisors should know. *Adoption and fostering*, 18(2): 27-35.

Houston, S. 2002. Re-thinking a systemic approach to child welfare: A critical response to the framework for the assessment of children in need and their families. *European Journal of Social Work*, 5(3): 301-312.

Howe, D. 1995. *Attachment theory for social work practice*. New York: MacMillan.

Howe, D. 1996. *Attachment and loss in child and family social work*. New York: Aldershot.

Hughes, D.A. 1997. *Facilitating developmental attachment: The road to emotional recovery and behavioural change in foster and adopted children*. London: Jason Aronson Inc.

Human, A. 1994. *Opvoedkundige-sielkundige riglyne vir die maatskaplike werker ten aansien van die pleegsorgkind*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (MA Verhandeling).

Human, S. 2000. Die effek van kinderregte op privaatregtelike ouer-kind verhouding. *Tydskrif vir hedendaagse Romeins-Hollandse Reg*, 63: 393-402.

Human Rights Watch. 2005. *Africa: Letting them fail: Government neglect and the right to education for children*. Findings from Kenya, South Africa and Uganda. [O].

Beskikbaar: <http://hrw.org/reportsd/2005/africa1005/4.htm>

Toegang op 2007/06/05

Hunter, M. 1990. *Abused boys: The neglected victims of sexual abuse*. New York: Ballantine Books.

Hunter, S. & Williamson, J. 1996. *Children on the brink: Strategies to support children isolated by HIV/AIDS*. Arlington: United States Agency for International Development.

Huntington, A. 2000. The dilemmas in child care practice and the role for the state sponsored social worker. *Social Work Education*, 17(3): 279-287.

Hutchings, S., Jacobs, A. & Gildenhuys, S. 1997. *Social welfare law*. Pretoria: University of South Africa.

Huysamen, G.K. 1987. *Introductory statistics and research design for the behavioural sciences*. vol 2. Cape Town: H & R Academica.

Ingram, C. 1996. Kinship care: From last resort to first choice. *Child Welfare*, 75(5):550-566.

International Save the Children Alliance. 2001. *Children's rights: A second chance*. London: [sn].

Iwaniec, D. 1995. *The emotionally abused and neglected child*. Chichester: John Wiley & Sons.

Jacobs, T.T. 1998. *Child maltreatment*. Oxford: Blackwell Publishers.

James, B. 1994. *Handbook for treatment of attachment - Trauma problems in children*. New York: The Free Press.

Johnson, L.C. & Schwartz, C.L. 1994. *Social welfare: A response to human need*. 3rd ed. Boston: Allyn & Bacon.

Jupp, L.S. 1992. *The one-parent male headed family*. Berkeley: University of California. (MA Dissertation).

Kaduson, H.G. & Schaefer, C.E. 2000. *Short-term playtherapy for children*. New York: The Guilford Press.

Kay, J. 2001. *Good practice in child care*. Boston: Continuum.

King, M.A. 1998. Beating the devil out of them: Corporal punishment in American families. *Journal of marriage and the family*, 48: 499-587.

King, M. & Piper, C. 1995. *How the Law thinks about children*. Oxford: Arena Hands.

Kirkpatrick, E.M. (Ed.) 1985. *Chambers concise 20th century dictionary*. Bath: Pittman Press.

Kleynhans, J. 2000. *Maatskapliedwerkryglyn vir die versorging van die pleegkind met MIV/VIGS*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (Mini-verhandeling).

Kobak, R. 1999. The emotional dynamics of disruptions in attachment relationships: Implications for theory, research and clinical intervention. In Cassidy, J. & Shaefer, P.R. (Eds.) 1999. *Handbook of attachment: Theory research and clinical applications*. New York: The Guilford Press.

Kohli, R. & Dutton, J. 1996. Social work with children and families. In Vass, A.A. (Ed.) 1996. *Social work competences: Core knowledge, values and skills*. London: SAGE Publishers.

Kruger, S.P. 1997. Assessering as basis vir gesinsinstandhoudingsdienste. *Social Work/Maatskaplike Werk*, 33(4): 297-309.

Landman, L. 2004. *Integration of community development and statutory social work services within the developmental approach*. Pretoria: University of Pretoria. (MA Dissertation).

Landreth, G.L. 1991. *Play therapy: The art of the relationship*. Texas: Accelerated Development.

Laubscher, M.S. 1997. *'n Maatskaplikwerkperspektief op kindermishandeling*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (MA Verhandeling).

Levy, T.M. & Orlans, C. 1998. *Attachment, trauma and healing: Understanding and treating attachment disorder in children and families*. Washington DC: Child Welfare League of America.

Lewis, C. 1999. *An adult's guide to childhood trauma: Understanding traumatised children in South Africa*. Cape Town: David Phillip Publishers.

Louw, D.A. 1989. *Suid-Afrikaanse handboek vir abnormale gedrag*. Kaapstad: CTP Book Printers.

Louw, D.A. 1990. *Menslike ontwikkeling*. 2de uitgawe. Pretoria: HAUM Tersiêr.

Louw, D.A. & Edwards, D.J.A. 1998. *Sielkunde: 'n Inleiding vir studente in Suider-Afrika*. 2de uitgawe. Johannesburg: Heineman.

Louw, D.A., Van Ede, D.M. & Louw, A.E. 1998. *Menslike ontwikkeling*. 3de uitgawe. Pretoria: Kagiso Tersiêr.

Louw, D.A., Van Ede, D.M. & Louw, A.E. 2005. *Menslike ontwikkeling*. 4de uitgawe. Pretoria: Kagiso Tersiêr.

Lungu, K.L. 1999. *Children with special needs: A resource guide for parents, educators, social workers and other caregivers*. Illinois: Charles C. Thomas Publishers.

Macaskill, C. 1993. *Adopting or fostering a sexually abused child*. Oxford: BT Batsford Ltd.

Malherbe, B.R. 1995. Gesinsdinamiek in die alkoholis-gesin: 'n Ekosistemiese perspektief. *Maatskaplike Werk/Social Work*, 31(3) Augustus: 215-227.

Maluccio, A.N., Fein, E. & Davis, I.P. 1994. Family reunification: Research, findings, issues and directions. *Child welfare*, 23(5): 489-504.

Maree, K. 1989. *Leer jou kind lewe*. Pretoria: J.L. van Schaik Bpk.

Mark, H.H.M. 1996. *Introduction to research methods*. Boston: Little Brown.

Marshall, K. 1991. The foster child: The forgotten party? *Adoption and fostering*, 15(3): 20-25.

Marvin, R.S. & Britner, P.A. 1999. Normative development: Ontogeny of attachment. In Cassidy, J. & Schaefer, P.R. (Eds.) 1999. *Handbook of attachment: Theory, research and clinical applications*. New York: The Guilford Press.

Mason, S. & Linsk, N. 2002. Relative foster parents of HIV-affected children. *Child Welfare*, July/Aug 81(4): 541-569.

Mayers Pasztor, E. & Barbell, K. 1997. United States of America. In Colton, M. & Williams, M. (Eds.) 1997. *The world of foster care: An international sourcebook of foster care systems*. Illinois: Ashgate Publishing Company.

McAuley, C. 2000. Safeguarding children: Placement choice and creating a vision for looked-after children in Northern Ireland. *Adoption and fostering*, 24(3): 48-54.

McCurdy, K. 1995. Assessment in child abuse prevention programmes. *Social work research*, June 19(2): 77-89.

McDonald, A. 1999. *Understanding community care: A guide for social workers*. Malaysia: McMillian Press Ltd.

McMahon, L. 1992. *The handbook of play therapy*. Boston: Routledge.

McMillan, H.L. 2000. Child maltreatment: What we know in the year 2000. *Canadian Journal of Psychiatry*, October 45(8): 702-710.

McWhirter, J.J., McWhirter, B.T., McWhirter, A.M. & McWhirter, E.H. 1998. *At-risk youth: A comprehensive response*. Boston: Brooks/Cole Publishing Company.

Meintjies, H., Moses, S., Berry, L. & Mampane, R. 2007. *Home truths: The phenomenon of residential care for children in a time of AIDS*. Pretoria: Childrens' Institute, Centre for the study of AIDS.

Mengel, N. 2003. *A social work assessment of the emotional needs of HIV/AIDS orphans*. Pretoria: University of Pretoria. (MA Dissertation).

Meyer, W.F., Moore, C. & Viljoen, H.G. 1997. *Personologie: Van individu tot ekosisteem*. Johannesburg: Heinemann.

Meyers, J.E.B. 1997. *A mother's nightmare – incest: A practical legal guide for parents and professionals*. London: SAGE Publications.

Miller, S.B. 1995. *When parents have problems*. Illinois: Charles C. Thomas Publishers.

Miller-Perrin, C.L. & Perrin, R.D. 1999. *Child maltreatment: An introduction*. Oxford: SAGE Publications.

Minkler, M. 2003. Intergenerational households headed by grandparents: Contexts, realities and implications for policy. *Journal for ageing studies*, 13(2):199-219.

Morse, W.C. 1993. Ecological approaches. In Cratochwill, T.R. & Morris, R.J. (Eds.) 1993. *Handbook of psychotherapy with children and adolescents*. Boston: Allyn & Bacon.

Mouton, J. 1996. *Understanding social research*. Pretoria: Van Schaik Publishers.

Mouzakitis, C.M. 1995. *Social work treatment with abused and neglected children*. Lexington: Lexington Press.

Mufune, P., Mwansa, L. & Osei-Hwedi, K. 1997. Botswana. In Colton, M. & Williams, M. (Eds.) 1997. *The world of foster care: An international sourcebook of foster care systems*. Illinois: Ashgate Publishing Company.

Müller, F.S. 1998. *Child abuse: An educational and medical approach to important issues and associated problems*. Pretoria: V & R Printing Works (Pty).

Naidoo, S. & Kasiram, M. 2006. Experiences of South African social workers in the United Kingdom. *Maatskaplike Werk/Social Work*, 42(2):117-125.

Nel, L.J. 1994. *Permanensiebeplanning: 'n Ondersoek na die problematiek rondom die toepassing daarvan*. Port Elizabeth: Universiteit van Port Elizabeth. (MA Verhandeling).

Neuman, W.L. 1997. *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. 3rd ed. Boston: Allyn & Bacon.

Neuman, W.L. 2000. *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. 4th ed. Boston: Allyn & Bacon.

New Zealand Family and Foster Care Federation Inc. 2007. *Philosophy*. [O].

Beskikbaar: <http://www.nzfostercare.org.nz/>

Toegang op 2007/09/13

Nichols, M.P. & Schwartz, R.C. 1998. *Family therapy: Concepts and methods*. 4th ed. Boston: Allyn & Bacon.

Nkuna, S.J. 2001. *Guidelines for social workers rendering services concerning child abuse*. Pretoria: University of Pretoria. (PhD Thesis).

Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk. 1995. Vaktaalkomitee vir Maatskaplike Werk. (Reds.) Kaapstad: CTP Book Printers (Pty).

Oaklander, V. 1988. *Windows to our children*. California: The Gestalt Journal Press.

O' Brien, P., Mossat, C.R. & Gleeson, J.P. 2001. Upping the anté: Relative caregivers' perceptions of changes in child welfare policies. *Child welfare*, 80(6): 719-748.

O' Connor, K.J. 1997. Ecosystemic play therapy. In O' Connor, K.J. & Braverman, L.M. (Eds.) 1997. *Play therapy theory and practice: A comparative presentation*. New York: John Wiley & Sons Inc.

O' Connor, K.J. & Ammen, S. 1997. *Play therapy: The ecosystemic model and workbook*. San Diego, California: John Wiley & Sons Inc.

Odendal, F.F. & Gouws, R.H. 2005. *Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal*. Kaapstad: Maskew Miller Longman.

O' Donoghue, K. & Maidment, J. 2005. The ecological systems metaphor in Australasia. In Nash, M., Munford, R. & O' Donoghue, K. (Eds.) 2005. *Social work theories in action*. London: Jessica Kingsley Publishers.

O' Hagan, K. 1993. *Emotional and psychological abuse of children*. Toronto: University of Toronto Press.

Opperman, R. 1995. *Die opbou van die gesin binne die gemeente – 'n ekosistemiese perspektief*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (MA Verhandeling).

Ovens, D.S. 1992. *The etiology of child abuse*. New York: John Wiley & Sons Inc.

Padget, S. 1998. *Research methods: Principles and practice*. Redwood City: Addison Wesley.

Palmer, S.E. 1995. *Maintaining family ties: Inclusive practice in foster care*. Washington: Child Welfare League of America.

Pardeck, J.T., Murphy, J.W. & Fitzwater, L. 1985. Profile of the foster child likely to experience unstable care: A re-examination. *Early child development and care*, 22 (2-3): 137-147.

Payne, M. 2002. The politics of systems theory within social work. *Journal of Social Work*, 2(3): 269-292.

Pleegsorgbeleid van die Christelike Maatskaplike Raad. 1992. Pretoria: [sn].

Pleegsorgbeleid van die Kinder- en Gesinsorgvereniging van Suid-Afrika. [Sa]. Pretoria: [sn].

Pleegsorgbeleid van die Ondersteuningsraad. 2004. Pretoria: [sn].

Pleegsorgprogram van die Ondersteuningsraad. 2000. [Sl:sn].

Plumer, H.E. 1992. *When you place a child.* Illinois: Charles C. Thomas Publishers.

Poggenpoel, M. 2002. Data analysis in qualitative research. In De Vos, A.S. (Ed.), Strydom, H., Fouché, C.B. & Delport, C.S.L. 2002. *Research at grass roots: For social sciences and human professions.* 2nd ed. Pretoria: Van Schaik Publishers.

Porter, C. 1983. *Terapie met die sorgbehoewende kind.* Pretoria: Universiteit van Pretoria. (Proefskrif).

Potgieter, M.C. 1998. *The social work process: Development to empower people.* Cape Town: Prentice Hall.

Potgieter, R. 2006. *Attachment, trauma and dissociation.* Werkswinkel: 25-27 Augustus. Johannesburg.

Regulations under the Child Care Act, 1983 (Act 74 of 1983). Notice 6133 of 1998. *Government Gazette*, Vol. 393, No. 18770 (31 March). Pretoria: Government Printer.

Renn, D. 1989. *Emotional abuse of the child.* New York: Libra Publishers.

Rhodes, K.W., Orme, J.G. & Buehler, C. 2001. A comparison of family foster parents who quit, consider quitting and plan to continue fostering. *Social service review*, 75(1): 84-114.

Roberts, J.I. 1990. The feelings of emotionally abused children. *'n Vaktydskrif vir die maatskaplike werker*, 26(1): 33-46.

Robertson, M & Donaldson, M. 2005. *No place like home. Family murder: The child victims.* [O].

Beskikbaar: <http://www.csvr.org.za/articles/artfamur.htm>

Toegang op 2005/07/23

Rohrbaugh, M. & Eron, J.B. 1982. The strategic systems therapies. In Alot, E.L. & Stuart, I.R. (Eds.) 1982. *The newer therapies: A sourcebook*. New York: Van Nostrand Reinhold.

Ronnau, J. & Poertner, J. 1993. Identification and use of strengths: A family system approach. *Children Today*, 22(2): 20-28.

Rothman, J. & Thomas, E.J. 1994. *Intervention research: Design and development for human services*. New York: Haworth.

Roux, A.A. 1998. *Maatskaplike groepwerk*. Potchefstroom: PU vir CHO. (Proefskrif).

Rubin, A. & Babbie, E. 1989. *Research methods for social work*. California: Wadsworth Publishing Company.

Ryan, M. 1994. *The Children Act 1989: Putting it into practice*. Boston: Ashgate Publishing Ltd.

Santrock, J.W. 1999. *Life-span development*. 7th ed. Dallas: McGraw Hill College.

Scannapieco, M. & Hegar, R.L. 1996. A nontraditional assessment framework for formal kinship homes. *Child Welfare*, 75(5):567-582.

Scannapieco, M., Hegar, R.L. & McAlpine, C. 1997. Kinship care and foster care: A comparison of characteristics and outcomes. *Families in society*, 78(5): 480-488.

Schaefer, B.W., Horejsi, C. & Horejsi, G.A. 1997. *Techniques and guidelines for Social Work practice*. 4th ed. Boston: Allyn & Bacon.

Schoeman, J.H. 1980. Die sisteemteorie. In Grobbelaar, S.W.P. & Schoeman, J.H. (Reds.) 1980. *Benaderings in maatskaplike werk*. Pretoria: [sn].

Schoeman, J.P. 2001a. Sensory contact with the child. In Schoeman, J.P. & Van der Merwe, M. 2001. *Entering the child's world: A playtherapy approach*. Interim ed. Pretoria: Kagiso Tersiêr.

Schoeman, J.P. 2001b. Handling aggression in children. In Schoeman, J.P. & Van der Merwe, M. 2001. *Entering the child's world: A playtherapy approach*. Interim ed. Pretoria: Kagiso Tersiêr.

Scholtz, S. 1997. *Draft discussion document on foster care*. Pretoria: Department of Welfare.

Scholtz, S. 2007. Onderhoud met die Assistentbestuurder van Maatskaplike Werk verbonde aan die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling. [Transkripsie]. 3 Julie. Pretoria.

Schönteich, M. 2000. *Age and Aids. South Africa's time bomb*. [O].

Beskikbaar: <http://www.ydn.org.za/publications/journal/tenup/three/age.html>

Toegang op 2006/09/24

Schreier, H., Sager, W. & Erskine, J.J. 1996. Sexual abuse in the national incidence study of child abuse and neglect. *Child abuse and neglect*, 8: 64-69.

Schultz, R. 2000. *Besluitneming oor kinders in die statutêre proses: 'n Teoretiese verwysingsraamwerk*. Pretoria: Christelike Maatskaplike Raad.

Schultz, R. 2002. *In the best interest of the child: A practice model*. Pretoria: Christelike Maatskaplike Raad.

Schultz, R. 2003. Onderhoud met 'n pleegsorgwerker verbonde aan die Christelike Maatskaplike Raad; skrywer van die boek "In the best interest of the child: A practice model." [Transkripsie]. 15 Julie. Pretoria.

Selleck, C. & Thoburn, J. 1997. United Kingdom. In Colton, M. & Williams, M. (Eds.) 1997. *The world of foster care: An international sourcebook of foster care systems*. Illinois: Ashgate Publishing Company.

September, R. & Loffell, J. 1998. *Managing child abuse: A proposed national strategy on child abuse and neglect*. Cape Town: Creda Communications.

Skelton, A. 1998. *Children and the Law*. Pietermaritzburg: Mills Litho.

Skidmore, R.E., Thackeray, M.G. & Farley, O.W. 1994. *Introduction to social work*. 6th ed. New Jersey: Prentice Hall Inc.

Smit, G.J. 1985. *Navorsingsmetodes in die gedragswetenskappe*. Pretoria: HAUM Opvoedkundige Uitgewers.

Smith, L. 1996. *Redes vir die gebrek aan substituutouers*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (Skripsie).

Smith, S.S. 1996. *Qualitative research: An introduction*. Redwood City: Addison Wesley.

Snyman, S. 2003. Onderhoud met die Kommissaris van Kindersorg, Gauteng Provinsie. [Transkripsie]. 23 Augustus. Pretoria.

Social Development. 2006. *South African Yearbook*. Chapter 19 & 20. [O].

Beskikbaar: <http://www.gcis.gov.za/docs/publications/yearbook>

Toegang op 2007/09/13

Solnit, A.J., Nordhaus, B.F. & Lord, R. 1992. *When home is no haven*. London: Yale University Press.

South African Government Information. 2007. Speech by the Deputy Minister of Social Development during the Biennial Conference in Durban at the Durban University of Technology, Steve Biko Campus. [O].

Beskikbaar: <http://www.info.gov.za/speeches/2007/07070410151001.htm>

Toegang op 2007/09/07

South African National Council for Child and Family Welfare. 1987. *A guide to foster care practice in South Africa*. Johannesburg: The Natal Witness (Pty) Ltd.

South African National Council for Child Welfare. 2003. *Annual report 2002/2003*. Pretoria: [sn].

South African Social Security Agency (SASSA). 2007. *National daily grant statistics*. Pretoria: Department of Social Development.

Starke, H. 1989. Bringing the parents out of the shadows. *Welsynsfokus*, 24(1):36-42.

Steenkamp, M.S. 2003. Onderhoud met die Direkteur van die Ondersteuningsraad. [Transkripsie]. 12 April. Pretoria.

Stein, I.J., Gambrill, E.D. & Wiltse, K.T. 1978. *Children in foster homes: Achieving continuity of care*. Cambridge: Praeger Publishers.

Steinhauer, P.D. 1991. *The least detrimental alternative: A systematic guide to case planning and decision making for children in care*. Toronto: Toronto University Press.

Steward, W.E. & Carcía-Vázquez, E. 1998. Groups in the school context. In Stoiber, K.C. & Kratochwill, T.R. (Eds.) 1998. *Handbook of group intervention for children and families*. Boston: Allyn & Bacon.

Streak, J. & Poggenpoel, J. 2005. *Towards social welfare services for all vulnerable children in South Africa: A review of policy development, budgeting and service delivery*. [SI]: Budget Information Service.

Street, E. & Davies, M. 1999. Assessing and matching foster care relationships: An interactional framework. *Adoption and fostering*, 23(2): 31-41.

Strydom, H. 1989. Navorsing in maatskaplike werk. In Van Staden, S.M., Van Rooyen, I.J.J., Hugo, E.A.K. & Van Delft, W.F. (Reds.) 1989. *Maatskaplikewerk-opleiding oor sestig jaar*. Hillcrest: Owen Burgess.

Strydom, H. 2003. *Maatskaplike werk-navorsing*. Potchefstroom: PU vir CHO.

Strydom, H. 2005a. Single-systems designs. In De Vos, A.S. (Ed.), Strydom, H., Fouché, C.B. & Delpont, C.S.L. 2005. *Research at grass roots: For social sciences and human professions*. 3rd ed. Pretoria: Van Schaik Publishers.

Strydom, H. 2005b. Ethical aspects of research in the caring professions. In De Vos, A.S. (Ed.), Strydom, H., Fouché, C.B. & Delpont, C.S.L. 2005. *Research at grass roots: For social sciences and human professions*. 3rd ed. Pretoria: Van Schaik Publishers.

Swanepoel, H.M. & Wessels, P.J. 1992. *'n Praktiese benadering tot die Wet op Kindersorg*. Pretoria: Digma.

Swanepoel, J.M. 1999. *Experiences of of kinship foster parents*. Cape Town: Rhodes University. (PhD Thesis).

Systems theory. 2007. [O].

Beskikbaar: <http://www.tow.utwente.nl/theorieenoverzicht/theory>

Toegang op 2007/05/29

Terre Blanche, M. & Durrheim, K. 1999. *Research in practice: Applied methods for the social sciences*. Cape Town: University of Cape Town Press (Pty).

Testa, M.F. & Rolock, N. 1999. Professional foster care: A future worth pursuing? *Child welfare*, 78(1):108-124.

The Constitution of South Africa. 2005. [O].

Beskikbaar: <http://www.southafrica.info/ess.info/sa.glance/constitution>

Toegang op 2006/08/24

The rights of the child. 2005. [O].

Beskikbaar: <http://www.unicef.org/crc/introduction.htm>

Toegang op 2006/08/24

Theron, H. 1982. *Werwing van pleegouers by die Pretoriase Kinder- en Gesinsorgvereniging*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (MA Verhandeling).

Thoburn, J. 1988. *Child placement: Principles and practice*. Boston: Wildwood House.

Thomas, R.M. 1996. *Comparing theories of child development*. 4th ed. Pacific Grove: Brooks/Cole Publishing Company.

Thomas, S.S. 1991. The American way of child abuse. *Community care*, 7: 470-475.

Thomlinson, B. 2002. *Family assessment handbook: An introductory guide to family assessment and intervention*. California: Brooks/Cole Publishing Company.

Thompson, C.L. & Rudolph, L.B. 1992. *Counseling children*. 3rd ed. California: Brooks/Cole Publishing Company.

Triseliotis, J., Sellick, C. & Short, R. 1995. *Foster care: Theory and practice*. London: Redwood Books.

Tully, F.C. & Brendtro, L.K. 1999. Reaching angry and unattached kids. *Child Youth Care*, March 7(3): 13-14.

United Kingdom (UK) Fostering Agency. 2007. *Training for foster carers*. [O].

Beskikbaar: http://www.thefca.co.uk/training_service.php

Toegang op 2007/09/14

United Nation's Children Fund (UNICEF). 1989. *Charter on the rights of a child*. [Sl:sn].

Vallender, I. & Fogelman, K. 1987. *Putting children first*. Great Britain: The Falmer Press.

Van der Merwe, C.J. 1992. *'n Maatskaplikewerk-ondersoek na die invloed van verwaarlosing op die selfbeeld van die kind in sy middelkinderjare*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (MA Verhandeling).

Van der Merwe, M. 2001. Basic components of play therapy. In Schoeman, J.P. & Van der Merwe, M. 2001. *Entering the child's world: A playtherapy approach*. Interim ed. Pretoria: Kagiso Tersiêr.

Van der Westhuizen, C.H.J. 1994. *Gesinsterapie*. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (Proefskrif).

Van der Westhuizen, C.H.J. 1998. *Gesinsterapie*. Pretoria: [sn].

Van Heerden, L. 2000. Can the Law make better parents? *Children first*, December 1999/January 2000: 37-38.

Van Niekerk, H.J. 1998. *Child welfare legislation and practice*. Durbanville: Van Gent Publishers.

Van Rooyen, I.J.J. & Combrink, M.J. 1980. *Gevallewerk: 'n Integreerende benadering*. Pretoria: Academica.

Venter, P.J. 2007. Onderhoud met die Kommissaris van Kindersorg, Mpumalanga Provinsie. [Transkripsie]. 16 Augustus. Secunda.

Wakefield, C.J. 1996. Does social work need the eco-systems perspective? *Social Service Review*, Spring (2): 28-36.

Wallace, H. 1996. *Family violence: Legal, medical and social perspectives*. Boston: Allyn & Bacon.

Walsh, F. 1983. Family therapy: A systematic orientation to treatment. In Rosenblatt, A. & Waldfogel, D. (Eds.) 1983. *Handbook of clinical social work*. London: Jossey-Bass Publishers.

Warren, D. 1999. Setting new national standards for foster care. *Adoption and fostering*, 23(2): 48-56.

Webster-Stratton, C. & Herbert, M. 1994. *Troubled families – problem children. Working with parents: A collaborative process*. New York: John Wiley & Sons.

Wenar, C. & Kerig, P. 2000. *Developmental psychopathology: From infancy through adolescence*. 4th ed. New Jersey: McGraw-Hill Inc.

Westman, J.C. 1994. *Licensing parents: Can we prevent child abuse and neglect?* New York: Insight Books – Plenum Press.

White Paper of Social Welfare. Notice 1108 of 1997. *Government Gazette*, Vol. 386, No. 18166 (8 August). Pretoria: Government Printer.

Wiebe, V.R. 1996. *Working with child abuse and neglect: A primer*. London: SAGE Publishers.

Wikipedia, 2007. *Systems Theory*. [O].

Beskikbaar: <http://en.wikipedia.org/wiki/systemstheory>

Toegang op 2007/05/29

Wilhelmus, M. 1998. Mediation in kinship care: Another step in the provision of culturally relevant child welfare services. *Social work*, 43(2):117-126.

Wilson, D.B. & Chipungu, S.S. 1996. Introduction. *Child welfare*, 75(5):387-395.

Winship, R. 1998. *Child abuse and neglect: Biosocial dimensions*. New York: Aldine de Gruyter.

Winter, C.M. 2000. *Gestaltgroepwerk met die middestadkind in die middelkinderjare na eg skeiding van die ouers*. Universiteit van Pretoria. (Mini-Verhandeling).

Wissom, L.S. 1990. *Child advocacy for the clinical: An approach to child abuse and neglect*. Baltimore: Williams & Wilkens.

Woodward Cautley, P. 1980. *New foster parents: The first experience*. New York: Human Sciences Press.

Yegidis, B.L. & Weinbach, R.W. 1996. *Research methods for social workers*. Boston: Allyn & Bacon.

Zastrow, C. 1992. *The practice of social work*. Pacific Grove, California: Brooks/Cole Publications.

Zastrow, C. 2007. *The practice of social work: A comprehensive text*. Wisconsin: Thomson Brooks/Cole.

Zastrow, C. & Kirst-Ashman, K.K. 2002. *Understanding human behaviour and the social environment*. Student ed. Pretoria: Content Solutions Online.

VRAELYS

Opleiding van voornemende pleegouers

INSTRUKSIES

Trek 'n kruisie in die blokkie waar van toepassing.

1. AFDELING A: ALGEMENE BESONDERHEDE

1.1 Geslag

Manlik	
Vroulik	

1.2 Tot watter kultuurgroep behoort u?

Blank	
Swart	
Kleurling	
Indiër	

1.3 Tot watter ouderdomsgroep behoort u?

20-29 jaar	
30-39 jaar	
40-49 jaar	
50-59 jaar	
60-69 jaar	
70-79 jaar	

1.4 Wat is u huwelikstatus?

Enkellopend (nooit getroud)	
Enkellopend (geskei)	
Enkellopend (weduwee/wewenaar)	
Getroud	
Ander (Spesifiseer):	

1.5 Hoeveel biologiese kinders het u?

Geen (kinderloos)	
1 Kind	
2 Kinders	
3 Kinders	
4 Kinders	
Meer as 4 kinders	

1.6 Hoogste skoolopleiding/kwalifikasie (Merk slegs een)

Geen	
Graad 1	
Graad 2	
Graad 3	
Graad 4	
Graad 5	
Graad 6	
Graad 7	
Graad 8	
Graad 9	
Graad 10	
Graad 11	
Graad 12	
Naskool	

2. AFDELING B: STATISTIEK

2.1 Verkeer daar reeds ander kinders (biologiese kinders uitgesluit) in u sorg?

JA	
NEE	

2.2 Wat is u verwantskap met u voornemende pleegkind(ers)?

Verwant	
Nie-verwant	

2.3 Hoe sou u u kennis ten opsigte van pleegsorg beskryf?

Baie swak	
Swak	
Redelik goed	
Goed	
Baie goed	
Uitstekend	

2.4 Wat is die tydperk van 'n pleegplasing?

6 maande	
1 jaar	
2 jaar	
5 jaar	
Permanent	
Weet nie	

2.5 In watter mate verstaan u die maatskaplike werker se rol?

Baie swak	
Swak	
Redelik goed	
Goed	
Baie goed	
Uitstekend	

2.6 Watter byvoordele ontvang pleegouers? (Merk almal wat van toepassing is)

Geen	
Pleegouertoelaag	
Vryskelding van skoolgelde	
Gratis mediese versorging by Staatshospitaal	
Vryskelding van kleuterskoolfonds	
Bustoelae	
Weet nie	

2.7 Wat is positiewe motiewe vir pleegsorg? (Merk almal wat van toepassing is)

Barmhartigheidsdiens	
Lief vir kinders	
Hou van groot gesinne	
Is kinderloos	
Soek 'n maatjie vir my eie kind	
Om die plek van 'n gestorwe kind in te neem	
Eie kinders is reeds uit die huis	
Wil ouerskap uitleef	
Weet nie	

**2.8 Watter tipes kontak vind tussen pleegkinders en hul biologiese ouers plaas?
(Merk almal wat van toepassing is)**

Geen	
Weet nie	
Slegs telefoniese kontak	
Kantoorbesoeke sonder toesig	
Kantoorbesoeke met toesig	
Dagbesoeke	
Naweekbesoeke	
Vakansiebesoeke	

2.9 In watter mate sal u die pleegkind met sy emosionele behoeftes/probleme kan hanteer?

Baie swak	
Swak	
Redelik goed	
Goed	
Baie goed	
Uitstekend	

2.10 In hoe 'n mate is u op pleegsorg voorberei?

Baie swak	
Swak	
Redelik goed	
Goed	
Baie goed	
Uitstekend	

UITDEELSTUK 1

PLEEGSORG/PLEK VAN VEILIGHEID

□ PLEK VAN VEILIGHEID

- Dit is 'n **tydelike plasing** van kinders terwyl die kinderhofondersoek nog steeds hangend is.
- Kinders mag nie oorslaap sonder toestemming van die maatskaplike werker nie, selfs al is die kinders, veiligheidsouers en biologiese ouers aan mekaar verwant.
- Besoeke vind wel tussen die kind en sy biologiese ouers plaas en maak dit 'n belangrike deel van die kinderhofondersoek uit.
- Daar is ook vryskelding van skoolfonds selfs al verkeer die kind steeds net in plek van veiligheid.
- 'n Veiligheidstoelaag deur die staat is ook betaalbaar aan die veiligheidsouers of veiligheidsplek.

□ PLEEGSORG

- Hierdie plasing kan gesien word as die plasing van sorgbehoewende kinders nadat kinderhofverrigtinge afgehandel is.
- Die hofbevel is net vir *twee jaar* geldig.
- Pleegsorgtoesigdienste vind deurlopend plaas vir solank die kind in pleegouers se sorg verkeer.
- Besoeke tussen die pleegkinders en hul biologiese ouers word aangemoedig en gestruktureer deur die betrokke maatskaplike werker.
- Pleegouers het die magtiging om toestemming te gee ten opsigte van die volgende:
 - algemene mediese versorging waar die kind nie narkose nodig het nie
 - skoolstudiese opvoeding, byvoorbeeld eie keuse van kleuterskool en skool (sluit in die gee van toestemming vir skooluitstappies, buitemuurse aktiwiteite en skooltoere en skoolkampe)

- algemene dissiplinering van die kind
- oopmaak van bankrekening vir die kind
- Pleegouers verkry nie *voogdyskap* oor hul pleegkind nie; dit bly by die ouers.
- Indien 'n pleegplasing misluk, word die kind met 'n bevel uit die pleegouers se sorg verwyder en weereens in plek van veiligheid geplaas.
- Pleegkinders word ook vrygeskeld van skoolfonds.
- 'n Pleegkindtoelaag ten bedrae van R580 per pleegkind is op maandelikse basis betaalbaar.
- Aansoek vir pleegkindtoelaag: By die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling se Pensioene-afdeling.
- Wat het ek nodig vir die aansoek vir die toelaag?
 - bankbesonderhede
 - die oorspronklike hofbevel
 - identiteitsdokumente van die pleegouers
 - bewys van adres (byvoorbeeld water en elektrisiteitsrekening)
 - geboortesertifikaat van die pleegkind
 - bewys van pleegkind se skoolbywoning

□ **GESINSHERENIGINGSDIENSTE**

- Gedurende ***die pleegsorgtydperk (2jaar)*** word daar ook dienste aan die biologiese ouers gelewer.
- Besoeke tussen die pleegkinders en hul biologiese ouers word aangemoedig en gestruktureer deur die betrokke maatskaplike werkers.
- Dienste wat aan ouers gelewer word, behels byvoorbeeld finansiële beplanning, aanleer van ouerskapsvaardighede, motivering tot stabiele maatskaplike funksionering, inskakeling vir huweliksberaad (indien van toepassing), ensovoorts.
- Die doel is om altyd te fokus op die rehabilitasie van die ouers sodat hul kind(ers) weer in hul sorg herstel kan word.
- Die omstandighede word deurlopend gemoniteer en word daar binne die twee jaar, 'n aanbeveling gemaak:
 - die kind bly in pleegsorg of
 - word in sy ouers se sorg herstel.

- Indien terugplasing van die kinders in hul biologiese ouers se sorg aanbeveel word, word die volgende in ag geneem:
 - proefperiode van ses maande in ouers se sorg
 - pleegouers is steeds “administratief” die versorger, sodat die kind weer by hulle geplaas kan word indien die plasing by die ouers tydens die proefperiode misluk
 - na afloop van die proeftydperk word ’n finale aanbeveling gemaak
- Die biologiese ouers se toestemming word dus steeds by die volgende gevalle benodig:
 - tot hul kind se aanneming
 - tot hul kind se huwelik, indien onder die ouderdom van 18 jaar (volgens die nuwe Kinderwet)
 - tot die kind se aansoek om ’n paspoort
 - tot die vervreemding of die verkoop van enige vaste eiendom
 - tot die kind se verwydering uit die land
 - tot mediese versorging waar die kind narkose nodig het

□ **MEDIESE ONKOSTE**

- Die keuse vir die dra van die onkoste verbonde aan mediese versorging vir die pleegkind berus by die veiligheidsouers/pleegouers.
- Die volgende opsies bestaan:
 - *staatshospitaal*: gratis mediese versorging by die vertoon van die hofbevel
 - *mediese fondse*: sommige fondse laat pleegkinders as medelid of afhanklike lid toe
 - *privaat*: eie keuse en finansiële verantwoordelikheid

□ **MEDIESE BEHANDELING**

- Toestemming van biologiese ouers vir mediese behandeling wanneer narkose benodig word.
- Indien ouers onopspoorbaar is moet maatskaplike werker gekontak word sodat sy die nodige toestemming vanaf die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling kan verkry.

- Tydens 'n noodgeval wanneer die pleegkind narkose benodig en die ouers en maatskaplike werker kan nie gekontak/bereik word nie, kan die superintendent van die hospitaal die nodige toestemming vir narkose verleen.

□ **SKOOLFONDS**

- Vryskelding van skoolfonds vir alle kinders in pleegsorg en plek van veiligheid.
- Daar moet **jaarliks** vir vryskelding van skoolfonds by skole aansoek gedoen word.
- Vryskelding van skoolfonds geld egter nie vir privaatskole, kolleges, kleuterskole en koshuise nie.
- Alle ander uitgawes verbonde aan die skool is die veiligheidsouers/pleegouers se eie verantwoordelikheid, naamlik: jaarlikse administrasiefooi, finansies vir buitemuurse aktiwiteite, skryfbehoeftes, skoolklere, ensovoorts.

□ **AANSPREEKLIKHEID**

- Geen wetlike aanspreeklikheid vir veiligheidsouers/pleegouers indien die betrokke kind ernstig beseer word nie (byvoorbeeld deur in 'n motorongeluk te beland of die opdoen van beenbreuke en beserings).
- Veiligheidsouers/pleegouers word wel aanspreeklik gehou waar hulle nalatig was (byvoorbeeld waar opsetlike beserings opgedoen word in 'n motorongeluk weens dronkbestuur, mishandeling en/of verwaarlosing).

□ **VAKANSIES**

- Stel die maatskaplike werker **altyd** in kennis van enige vakansiereëlings waar die pleegouers/veiligheidsouers tydens vakansies wil weggaan.
- Betrokke kinders moet verkieslik by vakansiereëlings ingesluit word, behalwe vir kinders wat hul ouers tydens vakansies besoek.

- Wanneer veiligheidsouers/pleegouers met vakansie oor die landsgrense heengaan, moet die volgende in ag geneem word:
 - aansoeke moet reeds **twee** maande vooraf by die betrokke maatskaplike werker ingedien word
 - aansoeke moet vergesel word van die nodige toestemming deur die biologiese ouers (indien van toepassing), volledige besonderhede van reisreëlings, verblyfreëlings en kontaknommers
 - 'n bevel word uitgereik indien die aansoek suksesvol is en geen kind mag die land verlaat sonder hierdie bevel nie

UITDEELSTUK 2

MOTIEWE VIR PLEEGSORG

□ **AANVAARBARE MOTIEWE**

- liefde vir 'n kind
- wil graag ouerskap uitleef
- wil baie kinders hê; hou daarvan om kinders te versorg
- hou van groot huisgesinne
- het positiewe ervaring van pleegsorg
- ken vriende/familie wat kinders in pleegsorg het en dit geniet
- wil 'n naastediens lewer
- eie kinders is reeds uit die huis
- wil graag vir 'n kind in nood 'n liefdevolle ouerhuis bied

□ **ONAAANVAARBARE MOTIEWE**

- wil hê die pleegkind moet die plek van 'n gestorwe kind inneem
- wil inkomste aanvul met toelaag
- soek 'n maat vir eie kind
- om eie onvervulde aspirasies deur middel van 'n pleegkind te bereik
- om 'n huwelik te red
- om eensaamheid te verdryf
- het mislukking gemaak van die opvoeding van eie kinders en wil hulself bewys as ouers
- vir aansien in die gemeenskap; benodig die aandag

UITDEELSTUK 3

REDES VIR DIE VERWYDERING VAN KINDERS

Omstandighede van ouers wat aanleiding gee tot die verwydering van hul kinders (Profiel van disfunksionele ouers)

- onwilligheid of onvermoë om vir hul kinders te sorg
- fisiese en/of emosionele verwaarlosing en mishandeling van hul kinders
- arrestasie of gevangesetting van die versorgende ouer
- ernstige gesinskonflik en gesinsgeweld
- verslawing aan alkohol en/of dwelmmiddels
- onstabiele maatskaplike funksionering, byvoorbeeld swerf rond/geen inkomste
- gebrekkige ouerskapsvaardighede wat daartoe lei dat veral kleiner kinders emosioneel en fisies verwaarloos word
- swak of geen skoolbywoning van skoolgaande kinders
- seksuele misbruik van kinders
- geestesprobleme kom voor, byvoorbeeld persoonlikheidsafwyking/skisofrenie
- emosionele onstabieleit byvoorbeeld aanhoudende woede-uitbarstings, selfmoordpogings en depressie
- chroniese materiële nood, veral by ouers wat geen heenkome het nie en waar kinders weens die nood, ondervoed is

UITDEELSTUK 4

FASES VAN ROU NA DIE VERWYDERING VAN KINDERS

□ **EERSTE FASE: WITTEBROODSFASE**

- Kinders wat in alternatiewe sorg geplaas is kan voorgee dat hulle geen probleme het nie.
- Hulle is baie gehoorsaam en doen alles wat hul pleegouers van hulle verwag.
- Hierdie periode kan 'n paar weke of selfs 'n paar maande duur.
- Die maatskaplike werker en die pleegouer voel gerus dat die plasing en aanpassing van die kind bevorderlik verloop.
- Hierdie gedrag is dikwels nie 'n refleksie van hul werklike aanpassing nie, maar eerder 'n refleksie van hul vrees en angs wat hulle nie kan verwerk of hanteer nie.
- Daar moet gewaak word teen die versoeking om hierdie "skyn" as die ware aanpassing te sien.

□ **TWEEDE FASE: TRAUMA EN ROU**

- Kinders rou of treur wanneer hulle uit hul ouers se sorg verwyder word.
- Kinders beleef hartseer en rou weens verlies en skeiding.
- Hulle kan ook trauma beleef weens die mishandeling en/of verwaarlosing waaraan hulle in hul ouerhuis blootgestel was.
- Die betrokke kind verloor sy gevoel van emosionele en psigologiese sekuriteit weens die onbekende omgewing.
- Hierdie fases is soos volg:

- **Skok:**

- bewuswordingsfase waar die kind ingelig word oor die redes vir verwydering
- besef ontstaan dat daar geen ander uitweg vir hom is nie

- **Ontkenning:**

- fase van verwarring vir die kind
- gevoelens van ongeloof en onwerklikheid word beleef
- die kind verstaan nie altyd wat besig is om te gebeur nie
- inligting is vir die kind flitsend van aard
- kind kan byvoorbeeld praat asof hy die volgende dag huistoe gaan

- **Woede en protestering:**

- sterk emosionele reaksie wat ontlok word deur situasies soos fisiese inperkinge, inmenging, verwydering van besittings en om aangeval of bedreig te word
- voel kwaad oor dit wat met hom gebeur het, aangesien dit nie iets is wat deur hom voorkom kon word nie
- woede en opstandigheid word dikwels op ander persone geprojekteer
- woede kan ook op hulself gerig wees weens skuldgevoelens en hul verlies aan beheer oor omstandighede
- die kind verwerp dikwels hulp

- **Wanhoop en depressie:**

- gevoelens van terneergedruktheid, angs en spanning
- lei tot sosiale isolasie, gevoelloosheid, hulpeloosheid, eensaamheid, gebrek aan konsentrasie en onvermoë om sy huidige situasie as positief te beleef
- neig om hom te onttrek van ander
- gedrag tydens hierdie fase kan verkeerdelik geïnterpreteer word as 'n herstelfase

- **DERDE FASE: AANPASSING (LOSMAKING)**

- Kind beleef aanpassing in sy pleeggesin nadat hy sy verlede en die hede deurworstel het.
- Die kind kan hom nou op die toekoms kan rig.
- Geleidelike afname in rou by die kind.
- Intensiteit van emosies wat by die vorige fases voorgekom het, verswak.

- Akute aanvalle van hartseer kan wel nog voorkom, maar tree die verlangde emosie weer op die voorgrond.
- Die kind begin weer in ander en sy omgewing belangstel.

UITDEELSTUK 5

VERWAGTINGE WAT AAN PLEEGOUERS GESTEL WORD

- dat hulle saam met die maatskaplike werker in vennootskap sal tree om in die behoeftes van die betrokke kind te voorsien
- dat hulle die kind sal versorg ten opsigte van sy gesondheid, asook psigiatriese, sielkundige of ander gespesialiseerde dienste, indien nodig
- om die kind te help en die geleentheid te gee om deel te neem aan sportaktiwiteite en ontspanning
- om die kind die geleentheid te bied om 'n positiewe sosialiseringsproses te ervaar
- om die kind voldoende te klee
- om die pleegkind van sakgeld te voorsien
- om die pleegkind se biologiese ouers met besoeke te akkommodeer
- om nie die pleegkind se ouers by hom af te kraak nie, maar eerder hul beeld by die pleegkind te versterk
- die kind toelaat om vir sy familie en vriende te gaan kuier
- indien die kind se familie siek is of afsterwe, moet die pleegouers die kind self vertroos en neem vir besoeke of die begrafnis
- om die maatskaplike werker in kennis te stel van enige adresverandering
- die pleegouer moet altyd bereid wees om probleme wat mag opduik in die pleegsorgsituasie, met die maatskaplike werker te bespreek
- die pleegouer moet meehelp dat die band tussen die ouer en die kind nie verbreek word nie en die kind sal ondersteun ten opsigte van terugplasing in sy ouers se sorg
- dat die pleegouer bereid sal wees om verdere opleidingsprogramme te deurloop wat die organisasie kan aanbied ten opsigte van die voorbereiding en beoefening van pleegouerskap

UITDEELSTUK 6

VERWAGTINGE WAT AAN BIOLOGIESE OUERS GESTEL WORD

- dat hulle samewerking aan die maatskaplike werker sal bied met die oog daarop om hulle met hul kind te herenig
- dat hulle die pleegouers as die primêre versorgers van hul kind sal eerbiedig
- dat hulle die maatskaplike werker in kennis sal stel van enige adres- en werksverandering
- om gereeld besoeke na te kom wat deur die maatskaplike werker gereël is
- om nie die pleegouers by die kind af te kraak nie en die kind behulpsaam te wees om aan sy pleegouers die nodige respek te toon
- dat hulle bereid sal wees om verdere programme te deurloop wat die organisasie aanbied ten opsigte van verryking, opleiding en beoefening van positiewe ouerskap

UITDEELSTUK 7

VERWAGTINGE WAT AAN DIE MAATSKAPLIKE WERKER GESTEL WORD

- dat die keuse van 'n pleegkind eerbiedig sal word
- dat die maatskaplike werker die pleegouers se vrae sal beantwoord rondom pleegsorg en die pleegkind
- om ondersteuning en onderskraging te bied ten opsigte van die pleegouers se rol en verantwoordelikheid as pleegouer
- om bystand te verleen aan die pleegouers met betrekking tot probleme en gedrag van die biologiese ouers asook wyses oor hoe om die biologiese ouers te hanteer
- om al die betrokke partye met die nodige respek te behandel
- die maatskaplike werker moet beskikbaar en bereikbaar wees
- dat die organisasie gereeld opleidingskursusse sal aanbied wat voorsien in die betrokke partye se behoeftes
- dat die maatskaplike werker dienste sal lewer aan al die betrokke partye ten opsigte van behoeftes en probleme wat bestaan
- dat daar oop kommunikasie sal wees tussen die maatskaplike werker en al die betrokke partye
- dat gesamentlike beplanning van die pleegkind se toekoms deur die maatskaplike werker, die pleegouers asook die biologiese ouers sal geskied
- dat die maatskaplike werker voldoende inligting aan die pleegouers ten opsigte van die pleegkind en sy omstandighede sal verskaf, sodat pleegouers sal weet hoe om die pleegkind te hanteer

UITDEELSTUK 8

REGTE VAN PLEEGKINDERS

- om met respek en agting behandel te word
- om van hul regte, asook die toepassing daarvan in kennis gestel te word
- om binne `n gesin wat opgelei is om in sy behoeftes te voorsien, groot te word
- om kwaliteit opvoedkundige opleiding en mediese dienste te ontvang
- om sover moontlik kontak te behou met die gesin van oorsprong
- pleegkinders het die reg tot professionele ondersteuning en dienste om in hul behoeftes te voorsien
- om in besluitneming rondom hul toekoms, deel te neem
- om in dieselfde gemeenskap of `n toepaslike gemeenskap waarin hulle ouers is, geplaas te word
- om teen enige vorm van mishandeling, verwaarlosing, verlating, wreedheid of enige vorm van uitbuiting, beskerm te word

UITDEELSTUK 9

REGTE VAN PLEEGOUERS

- om as individu met respek en agting behandel te word
- om opgelei te word in die pleegsorgpraktyk en voorberei te word op moontlike veranderinge wat in hul gesin kan intree wanneer 'n kind by hulle geplaas is
- om 'n duidelike aanduiding te gee oor die verwagte tydperk van die plasing
- om deurlopend ondersteuning en leiding te ontvang, soos wat die pleegsorgproses verloop
- om voor die pleegsorgplasing toegang te hê tot tersaaklike inligting rondom die kind
- ontvang 'n pleegkindtoelaag as finansiële bystand om die kind te versorg
- biologiese ouers het nie vrye toegang tot die pleegouers se woning of tot die kind nie
- pleegouers verkry nie voogdyskap oor die kind nie:
 - kan nie toestemming verleen vir narkose by mediese behandeling
 - kan nie toestemming verleen vir die kind se huwelik nie

UITDEELSTUK 10

REGTE VAN BIOLOGIESE OUERS

- om met respek en agting behandel te word
- om deur middel van telefoonoproepe, briewe en besoeke soos geskeduleer, toegang tot hul kind te hê
- om op hoogte gehou te word oor hul kind se vordering en by spesiale gebeurtenisse ingesluit te word
- om deel te wees van die beplanning van dienste
- inskakeling by gesinsherenigingsdienste om die hereniging van die gesin te bevorder
- moet steeds toestemming verleen tot:
 - narkose by mediese behandeling
 - vir hul kind se huwelik

UITDEELSTUK 11

STRAFMAATREËLS/ALTERNATIEWE DISSIPLINERINGSMETODES

❑ **ALGEMENE RIGLYNE**

- pleegkinders is “andermanskinders”
- lyfstraf in watter vorm ookal, is onwettig
- dissipline in die vorm van lyfstraf kan deur pleegkinders as mishandeling beleef word, veral as hulle in hul ouerhuis aan fisiese mishandeling blootgestel was
- pleegkinders mag nie gedreig word met verwydering as hulle ongehoorsaam is nie, aangesien dit net tot verdere gevoelens van verwerping en vrees by die kind sal lei
- pleegkinders mag ook nie gestraf word deur die weiering van toegang of kontak met hul ouers nie, of om hulle sonder kos bed toe te stuur nie

❑ **ALTERNATIEWE DISSIPLINERINGSMETODES**

- stel duidelike grense, met ander woorde moet aanvanklik nie onaanvaarbare gedrag laat begaan omdat hulle vir die kind jammer voel nie
- die straf moet onmiddellik wees, selfs al beteken dit die kind moet dít waarmee hy besig is, eers los om sy straf “uit te dien”
- moet nooit in ‘n woordewisseling (“shouting match”) met die kind betrokke raak nie
- waak daarteen om jousef te herhaal, waar die kind byvoorbeeld gevra word om iets te doen – tree onmiddellik op as die kind na die eerste waarskuwing nog nie gereageer het nie
- ontnem die kind van voorregte en hou daarby
- prys goeie gedrag deur byvoorbeeld sekere belonings te bied vir goeie gedrag
- “time-out”, waar die kind op ‘n stoel moet sit en na die muur kyk – hy mag ook nie praat of daarvan af opstaan nie

UITDEELSTUK 12

KONTAK TUSSEN DIE PLEEGKIND EN SY BIOLOGIESE OUERS

□ **REDES VIR KONTAK**

- dit bespoedig die terugplasing van die kind in sy ouers se sorg – dit is tog die uiteindelijke doel van pleegsorg
- dit bevorder die kind se gevoel van welwees – die kind beleef nie dat sy ouers hom weggegooi het nie
- dra by tot gesonde identiteitsontwikkeling
- hou die band van gehegtheid in stand
- die kind beweeg gouer deur sy roufase

□ **TIPES KONTAK**

- briefwisseling/e-pos
- telefoniese kontak/sms-boodskappe
- kantoorbesoeke (sonder of met toesig van 'n maatskaplike werker)
- besoeke aan huis van die pleegouers
- dagbesoeke
- oorslaapbesoeke (naweke, langnaweke en/of vakansies)

□ **ONTHOU-**

- ***Kontak kan gestruktureerd of ongestruktureerd wees.***
- ***Die maatskaplike werker moet die nodige toestemming vir kontak en besoeke verleen selfs by verwante pleegplasings.***

UITDEELSTUK 13

EMOSIONELE PROBLEME EN DIE HANTERING DAARVAN

□ **LAE SELFBEELD**

- Die pleegkind met 'n lae selfbeeld erken nie sy vermoëns nie en maak ook nie vrede met sy onvermoëns nie.
- Selfaanvaarding is dus belangrik vir positiewe sosiale funksionering.
- Ouerlike liefde, aanvaarding, respek, ondersteuning en belangstelling is belangrik vir positiewe gevoelens teenoor die self.
- Ontbering/ontneming van bogenoemde manifesteer by die kind in die vorm van 'n lae selfbeeld en eie waarde, wat weer lei tot twyfel, vrese en 'n behoefte aan sekuriteit.

□ **Hantering**

- deur die pleegkind onvoorwaardelik te aanvaar
- bied aan hom sekerheid ten opsigte van hulle as (pleeg)ouers
- prys hom vir klein dingetjies wat hy baasraak
- waak daarteen om té hoë verwagtings aan die pleegkind te stel
- wees hom behulpsaam om take te bemeester (byvoorbeeld om eerder vir hom take te gee wat binne sy vermoë en op sy intellektuele vlak is)

□ **GEBREK AAN 'N EIE IDENTITEIT**

- 'n Kind wil sekerheid hê ten opsigte van die vraag: "Wie is ek?"
- Hy wil ook sekerheid hê oor sy sosiale identiteit en oor sy eie waarde en ideale.
- 'n Pleegkind identifiseer hom met sy biologiese gesin; dit kan vir hom verwarrend wees om in 'n nuwe gesin aan te pas.
- Hierdie kind weet dus nie wie hy is of waar hy tuishoort nie.

□ **Hantering**

- die kind moet die geleentheid hê om self keuses te maak
- fokus op sy smake en belangstellings, met ander woorde om hom te help om 'n eie identiteit te ontwikkel
- wys die kind daarop as daar spesifieke eienskappe aan homself is wat hom uniek maak en as hy eienskappe het wat hom vir ander aanvaarbaar maak
- die pleegkind moet beleef dat hy êrens behoort

□ **AGGRESSIE**

- aggressie is 'n instinktiewe respons wat by alle mense voorkom; dit dra by tot oorlewing en voortbestaan
- wanneer iemand nie sy sin kry nie, kan frustrasie ervaar word waarop dan met aggressie gereageer word
- aggressie is die gevolg van 'n onvermoë om sosiale inligting toereikend te verstaan
- aggressiewe gedrag word aangeleer deur die **versterking** van aggressiewe optrede en die nabootsing van aggressiewe modelle
- aggressie verkry ander mense se aandag
- kinders wil graag kwaad bly, aangesien hulle dit as 'n "wapen" beskou
- kinders wil beheer verkry deur byvoorbeeld uiting te gee aan woede-uitbarstings
- woede kan 'n kind bemagtig
- dit word gebruik as verskoning vir 'n kind se onwilligheid om iets te doen
- soms word die kind se woede jeens homself gerig

□ **Hantering**

➤ **Bewuswording:**

- laat die kind oor sy aggressie praat, dit noem, meld waar dit vandaan kom en hoe hy op die oomblik voel
- laat die kind praat oor hoe hy dit sal wil uitdruk

➤ **Luister:**

- luister baie aandagtig na die kind
- hou in gedagte dat die kind met 'n rede aggressie openbaar
- luister na die boodskap agter die woorde

➤ **Uitdrukking van negatiewe energie:**

- byvoorbeeld deur 'n telefoonboek stukkend te skeur, teen 'n koerantpapier te slaan, 'n kussinggeveg te hou, 'n slaansak aan te skaf vir die kind, mekaar te gooi met waterbalonne, om die blok te hardloop, ensovoorts

➤ **Erken die woede:**

- gee 'n samevatting aan die kind oor wat die pleegouers by hom hoor

➤ **Vra verskoning vir die woede:**

- die pleegouers kan byvoorbeeld vir die pleegkind noem dat hulle namens die pleegkind se biologiese ouers vir hom om verskoning vra vir die emosionele pyn wat hy ervaar en hom die versekering gee dat hy dit nie verdien het nie

➤ **Stem saam met die woede:**

- moedig die kind aan dat hy sy woede fisies en emosioneel beleef
- die kind kry dus toestemming om aan sy woede uiting te gee op 'n sosiaal aanvaarbare wyse

➤ **Keuse vir die uitdrukking van woede:**

- vra die kind wat hy nodig het om vir die persoon te sê vir wie hy kwaad is
- 'n kind kan gehelp word om sy woede uit te "speel"

□ **GEBREK AAN BINDING**

- Pleegkinders het gewoonlik nooit normale bindings met hul biologiese ouers gehad nie.
- Hulle het geen ervaring ten opsigte van emosionele gebondenheid nie.

- 'n Kind met ernstige bindingsprobleme weens die onverwerkte verlies van 'n primêre bindingsfiguur (ouer) , het 'n bindingsversteuring.
- Kinders met 'n bindingsversteuring ervaar veral emosies van vrees, woede, hartseer, pyn en skaamte weens die verlies aan 'n bindingsfiguur (ouer).
- Hierdie kinders vertrou nie volwassenes nie, wys hulle toenadering af en isoleer hulself.
- Pleegouers kan frustrasie beleef en radeloos voel as hulle healtyd liefde gee en niks terug van die kind af ontvang nie.
- Die pleegouers kan hierdie kind as ondankbaar beskou.

□ **Hantering**

- moet nie die pleegkind ignoreer of verwyte nie
- laat die kind sy "terugtrekking" verdien deur eers vir 'n paar minute by die pleegouers deur te bring voordat hy mag kamer toe gaan
- as 'n kind wat afkeer toon aan omhelsing en hom daaruit losmaak kan gesê word: "Jy wil wegkom, seker omdat ek jou so lanklaas 'n drukkie gegee het, daarom moet jy nou 'n ekstra een kry"
- as die kind byvoorbeeld 'n soen wat hy kry afvryf, kan gesê word: "O, jy dink jy vee die soen af, maar eintlik vryf jy dit dieper in
- oogkontak is belangrik

□ **LEUENTAAL**

- Leuens kan gebruik word om onaanvaarbare gedrag te verbloem of om konfrontasie te vermy.
- Tipes leuens:
 - fantasieleuens
 - leuens om aandag te trek
 - verdedigingsleuens (jok om uit die moeilikheid te kom)
 - kompenserende leuens (kind vertel aan sy maats hoe sterk sy vader is)
 - wraaksugtige leuens (die doel is om iemand in onguns te bring)
 - patologiese leuens (doelbewuste verdraaiing van die waarheid)

□ **Hantering**

- wys die pleegkind daarop as hy leuens vertel
- moet nie die leuens ignoreer nie.
- dieselfe dissiplineringsmetodes soos in die vorige sessie bespreek, kan ook hier aangewend word
- die pleegkind moet duidelik verstaan dat aanhoudende leuentaal onaanvaarbaar is

□ **ENURESE EN ENKOPRESE**

- **Enurese:** Onwillekeurige urinering in die slaap wat gewoonlik by kinders voorkom, deur fisiese of psigiese faktore veroorsaak word en wat meestal van verbygaande aard is.
- **Enkoprese:** Onwillekeurige ontlasting wat nie deur siekte of enige organiese wanfunksionering veroorsaak word nie, maar met swak toiletonderrig of emosionele probleme geassosieer word.
- Enurese kom meer gereeld by getraumatiseerde kinders voor as enkoprese.
- Enkoprese kan ook gesien word as 'n onbewuste poging van die kind om beheer uit te oefen in 'n situasie wat vir hom bedreigend is en kan dit ook 'n wyse wees van die uitdrukking van aggressie.

□ **Hantering**

- neem die kind eerstens vir 'n mediese ondersoek sodat enige onderliggende mediese toestande as oorsaak daarvoor, uitgeskakel kan word
- moet nooit met woede reageer as die kind die bed benat of homself bevuil nie
- beloon die kind vir elke aand wat hy byvoorbeeld nie sy bed natgemaak of homself bevuil het nie
- moet nooit spanning by kind laat ontstaan waar hy byvoorbeeld elke keer verneder word wanneer hy homself bevuil of natmaak nie
- vermy vloeistowwe kort voor slaapyd
- maak die kind in die middel van die nag wakker om "glipsies" te voorkom

□ **PSIGOSOMATIESE SIEKTETOESTANDE**

- Term verwys na siektes wat nie werklik bestaan nie.
- Daar is geen fisiese rede vir die pyn of siekte nie.
- Dis 'n manier waarop die kind aan sy omgewing weergee dat hy 'n emosionele probleem ondervind.
- 'n Kind kan psigosomatiese siekte openbaar wanneer hy emosionele spanning beleef of wanneer aandag gesoek word.

□ **Hantering**

- deur die nodige emosionele aandag aan die pleegkind te bied, sal die toestand vinnig verdwyn

□ **EETVERSTEURINGS**

➤ **Anorexia nervosa:**

- abnormale vrees om vet te wees
- simptome daarvan is vinnige en abnormale gewigsverlies, weiering om 'n normale liggaamsmassa te handhaaf en 'n verwronge siening van die liggaam
- is gepreokkupeerd daarmee om heelyd in 'n spieël te kyk
- oordoen deurlopend oefeninge

➤ **Bulimie:**

- word gekenmerk deur episodes van ooreting en 'n gevoel van neerslagtigheid na die ooreetsessie
- hierdie ooreetsessies word meestal beplan en weggesteek van ander
- na afloop van die ooreetsessies, word al die voedsel weer opgebring
- lakseermiddels word ook misbruik

➤ **Ander situasies:**

- kinders wat aan ernstige verwaarlosing blootgestel was, vergryp hulself dikwels in hul nuwe versorgingsposisies aan voedsel
- hulle weet nie wanneer hulle versadig is en moet stop nie
- hulle sal byvoorbeeld eet totdat hulle siek is
- hierdie optrede moet nie met bulimie verwar word nie
- kinders wat verwaarloos was, reageer op instink en oorlewing en sal baie eet uit vrees dat daar vir 'n lang tydperk nie weer voedsel sal wees nie
- hierdie is egter nie 'n ernstige probleem nie

□ **Hantering**

➤ **Anorexia nervosa en bulimie:**

- die kind moet geneem word vir 'n mediese ondersoek
- benodig sielkundige/psigiatriese behandeling
- dit sal nie help om die kind byvoorbeeld te dwing om te eet nie

➤ **Ander situasies:**

- wys die kind daarop dat hy genoeg gehad het om te eet
- verseker die kind dat daar met die volgende maaltyd weer genoeg voedsel sal wees
- vasgestelde etensure sal die kind ook mettertyd gerusstel en sal die kind binnekort weer normaal begin eet

□ **DEPRESSIE**

- gevoel van intense neerslagtigheid
- die depressiewe gevoel kan wissel van 'n relatief ligte melancholie tot 'n gevoel van totale hulpeloosheid, wanhoop en eensaamheid
- die gevoel van depressie klaar ook nie op soos in die geval van normale bedruktheid nie
- simptome van depressie:
 - eet- en gewigsversteurings
 - slaapversteurings

- verlies aan belangstelling of genot
- psigomotoriese versteurings: persoon is uitermate lusteloos of uitermate rusteloos
- verlies aan energie
- isolasie
- angs en spanning
- lae eiewaarde en skuldgevoelens
- geen toekomsvisie en –beplanning
- probleme om te dink of te konsentreer
- herhalende gedagtes rakende die dood of selfmoord

□ **Hantering**

- die simptome moet nie geïgnoreer word nie
- moet nie ongeduldig raak met die kind nie
- moenie die gevoelens as niksseggend beskou nie
- indien daar meer as twee van bogenoemde simptome by die kind bespeur word, is dit nodig dat die kind na 'n sielkundige of psigiater verwys word
- behandeling kan dalk terapie en/of medikasie behels

UITDEELSTUK 14

HANTERING VAN DIE KIND MET MIV/VIGS

□ FEITE GEGEWENS

- VIGS word veroorsaak deur 'n virus, genoem MI.
- Hierdie virus is bekend daarvoor dat dit die immuniteit verswak.
- Hierdie virus dring die liggaam se selle binne, wat die liggaam teen infeksies en siektes moet beskerm, en vernietig dit.
- Hierdie selle vervaardig dan meer van die virus.
- Die MI-virus kan oorgedra word deur middel van semen, bloed en moedersmelk.
- 'n Persoon wat met die virus besmet is, kan nog vir baie jare 'n gesonde lewe lei, mits die persoon 'n positiewe lewenstyl handhaaf.
- Die redes vir die toename is **verwante** pleegplasinge in Suid-Afrika, is dat baie kinders wees gelaat word weens hul ouers se afsterwe as gevolg van VIGS-verwante siektes

□ Hantering

- pleegouers moet besef dat MIV/VIGS 'n realiteit is
- hierdie harde werklikhede moet aan die pleegkind oorgedra word
- pleegkinders wat MIV positief is, moet 'n gesonde lewenstyl handhaaf deur 'n gesonde en gebalanseerde dieët te volg, hul anti-retrovirale middels korrek en getrou te neem en vir mediese ondersoeke te gaan
- hierdie kind moet nooit voel dat hy verwerp of geëtiketteer word nie
- aanvaarding en liefde is baie belangrik
- pleegouers moet daarteen waak om bevooroordeeld te wees
- dit is ook die pleegouers se plig om hierdie kinders op te voed met die wete dat hulle daarvoor verantwoordelik is om "veilig" te wees vir ander kinders en persone om hom:
 - hierdie kinders moet besef dat losbandigheid vir seksmaats ook 'n risiko inhou
 - ander mense mag nie in direkte aanraking met hul bloed kom nie

UITDEELSTUK 15

ROL EN TAAK VAN PLEEGOUERS

➤ **Fisiese versorging van die pleegkind:**

- dit sluit in voldoende voeding, kleding en beskutting van die pleegkind
- behels ook alle gesondheidsorg en skoolstiese opvoeding

➤ **Emosionele versorging van die pleegkind:**

- kinders benodig ook liefde en sekuriteit
- 'n kind wat in pleegsorg geplaas word, is gewoonlik emosioneel geskaad
- pleegouers is meestal eerste om emosionele probleme by die pleegkind te identifiseer
- ondersteuning van die pleegkind vir solank hy in hul sorg verkeer
- help hom om die verlies aan sy biologiese ouers te bowe te kom

➤ **Sosiale ontwikkeling van die pleegkind:**

- die pleegkind is 'n individu met die behoefte om te sosialiseer, sosiaal aanvaarbaar te wees en om sy eie identiteit te behou
- die pleegouers moet die kind aanvaar soos wat hy huidiglik is, maar met erkenning van sy verlede en agtergrond
- die pleegouers moet dus ook die biologiese ouers aanvaar
- help die pleegkind om positiewe en hegte bande met hul eie kinders te vestig

➤ **Opvoedkundige ontwikkeling van die pleegkind:**

- vergesel die kind op sy eerste dag by die nuwe skool, om aanpassing in 'n nuwe skool vir die pleegkind te vergemaklik
- lig die skoolhoof en onderwysers in oor die kind se omstandighede en die rol wat hulle as sy pleegouers vervul
- toon belangstelling in die kind deur hom te help met sy huiswerk, reëlings te tref vir remediërende klasse, en deur die kind aan te moedig om deel te neem aan sport en ander skoolaktiwiteite

- opvoedingstake: aanleer van sosiaal aanvaarbare gedrag, aanleer van maniere, padveiligheid en higiëne

➤ **Samewerking met die maatskaplike werker:**

- pleegouers moet hul volle samewerking aan die betrokke maatskaplike werker gee
- effektiewe dienste kan slegs gelewer word waar daar 'n goeie verhouding tussen die pleegouers en die maatskaplike werker bestaan
- inligting vanaf die pleegouers ten opsigte van die pleegkind se aanpassing en algemene gedrag is van groot waarde vir die maatskaplike werker

UITDEELSTUK 16

GESIN AS SISTEEM OM KINDERS TE HEEL

□ **KENMERKE VAN 'N GESIN**

- Gesinne het 'n sekere graad van emosionele binding.
- Gesinne het vaste rigting en doelwitte vir die toekoms.
- Gesinne kan en kan ook nie, biologies aan mekaar verwant wees.

□ **GESONDFUNKSIONERENDE GESINNE BIED -**

➤ **Stabiliteit en veiligheid vir die kind sowel as die gesin:**

- Skep 'n deurlopende warm, omgee omgewing.
- Die kind ontwikkel gevolglik 'n gesinsidentiteit, 'n gevoel van behoort en binding.
- Die kind moet veilig voel en wees in die gesinsomgewing.
- Stabiliteit word ook gekoppel aan finansiële sekuriteit, wat voldoende beskutting, voeding en kleding behels.

➤ **Gesondheid en opvoeding:**

- Gesinne sorg vir gesondheid en verskaf goeie voeding, gesonde groei en opvoeding.
- Gesinne leer ook moraliteit, respek, publieke aanvaarding en selfversorging.
- Sosiale rolle word binne die gesin as sisteem aangeleer.

➤ **Bevoegdheid:**

- Gesinne voorsien emosionele ondersteuning sodat die sosiaal emosionele bevoegdheid van die lede in die gesin, op die voorgrond tree.
- Dis ook 'n bron van selfbeeld, motivering vir prestasie en dien ook as motivering vir sy lede.
- Dit bied aan die lede geestelike en spirituele oriëntasie, gesinsbande en waardes.